

Oyoqlariga qizil botinka, ustiga ko'k ishton-ko'ylak, boshiga eski ola do'ppi kiyib olgan uch yashar nevara, hammadan oldin o'rnidan turib, ayvonga chiqadi. Dasturxon atrofida o'tirganlar unga parvo ham qilmaydilar. U dahlizda birpas tik turadi. To'g'ridan qaraganda xuddi vaqtincha o'rnatib qo'yilgandek ko'rinadigan katta-katta quloqlarini ko'rganlar nevarani tog'asiga o'xshatadilar. Quralay ko'zlarini, bir oz yapasqidan kelgan burnini, keng va do'ng, hali g'am nimaligini bilmagan yaltiroq peshonasini ko'rganlar esa uni otasiga o'xshatadilar.

Nevara zinapoyadan avaylab tushadi. Orqasiga bir qarab qo'yadi. Mayda-mayda qadamlar bilan hovli eshigi oldidagi mototsiklning yoniga borib turadi. Esida bor, otasi bilan mana shu muloyim o'rindiqqa o'tirgan, o'shanda bu mototsikl degani qattiq ovoz chiqarib yurib ketgan, nevara qo'rqanidan otasini mahkam quchoqlab, ko'zlarini yumib olgan edi. Mana, u bugun ham mototsiklga minadi, o'zining minmoqchi ekanligini bildirish uchun orqa o'rindiqqa qo'lini tekkizib turadi. Hademay otasi ham keladi, so'raydi:

- Yo'l bo'lsin?

- Men ham boraman.

- Qayoqqa?

- Ishga.

- Ha-a. Direktorimiz kecha pedsovetda seni so'rayotgan edi, nega ishga kelmayapti, deb, - deydi otasi hazillashib.

Nevara otasi aytan so'zlarga deyarli tushunmaydi. Hatto ayrim so'zlarni birinchi eshitishi. Ammo shunday bir narsani payqab qoladiki, kimdir: xolasimi, ammasimi uni kelsin debdi. Boradi, boradi.

Shu payt otasi bir narsani tepadi, pat-patlagan tovush chiqadi. Nevara bir cho'chib tushib, kipriklarini pipiratadi.

Agar olib ketmasangiz, yig'layman, degandek, lab-larini buradi, yelkasini silkib, boraman, deydi. Ota-si parvo qilmay ketadi. Pat-patning orqasidan tutun chiqadi, nevara tutun ichida qoladi. Ana endi, u yerga ag'anab, alamidan chiqquncha yig'lamoqchi bo'ladi.

Ammo... bobosi yomon. Yumshoq tuproqqa ag'anab, mazza qilib yig'lab olishga qo'ymaydi. Nevarasini qo'lidan yetaklab ichkari olib kirib ketadi. Har qalay yomon bo'lsa ham o'zi bilgan odamlar ichida bobosini yaxshi ko'radi. Shu daqiqadan boshlab bobosini avvaligiga qaraganda ham ko'proq yaxshi ko'radi. Sababki, bobosi hozirgina unga tokchadan shokolad olib berdi.

Nevarasining ko'ngli nimanidir istaydi. Bir kuni bobosi uni qaergadir olib borgan, u yerda katta-katta uylar bor, odamlar ko'p ekan, ko'chalarda olma, bodringlarni odamlar hammaga ko'rsatib o'tirar ekan. O'shanda bobosi unga shirin suv olib bergan edi.

Nevarasi hali-hali eslab lablarini yalab qo'yadi. U hozir, yana shu yerga olib boring degisi keladi, lekin aytmaydi, qaerga borganini o'zi ham bilmaydi. Bobosining tizzasiga o'tirib olib xarxasha qiladi.

- Jim o'tir, jim. Qara, anavuni qara. Eh-he, bo-

lalarini qara, - deydi bobosi burchaqda turgan televizorga ishora qilib.

Nevarasi bu yarmi shisha katta qutining televizor deb atalishini yaqindagina bildi. Ammo haligacha uning nomini aytmaydi.

Bobosi televizorda qiziq tomosha ko'rib kulib yuboradi. Nevarasi nima gapligini payqasa-da, bobosiga qo'shilib kuladi. U tomoshaga qarab o'tirib, hayron bo'ladi: buncha ko'p odamlar qanday qilib shu kichkina qutining ichiga sig'adi?..

- Bobo, bu odamlar qaerda?

- Televizorning ichida-da, ulim.

- Shuning ichida uyi ham bormi?

- Bor, ulim, bor. Hammasi bor.

- Ularning shokoladiyam bormi?

Mittigina nevarasi o'zicha, kishilar uchun eng shirin va kerakli narsa shokolad deb biladi. Shuning uchun hamma narsani avvalo shokoladga taqqoslab ko'radi. Nevarasining savoli javobsiz qoladi, televizorda hech narsa ko'rinmay qolgani uchun bobosi uni o'chirib qo'yib, hovliga chiqib ketadi. Nevarasi qo'li bilan devorga suyanib o'rnidan turadi. Ko'rsatkich barmog'ini og'ziga tiqib, boshini chapga sal qiyshtaytirib, televizorga birpas qarab turadi. So'ng asta-asta kelib, televizorning orqasidan ichiga qaraydi - yo'q. Chakkasini televizor yoniga tekkizib quloq soladi - yo'q. Haligi odamlar yo'q. Hozirgina shuning ichida edi... Qayoqqa ketdi ular?..

U hayron bo'lib, uy ichiga nazar soladi. Pechka oldida turgan kichkina mashinasini ko'rib qoladi. Mashina oldiga boradi. Shu yerda turgan singlisining qo'g'irchoq qizini oyog'idan sudrab kelib mashina ustiga o'tirg'izadi. Mashinaning uzun ipalaridan sudrab hovliga chiqadi, chekkaroqda bir nimalar qilib o'tirgan bobosiga qaraydi. Bobosi deraza yasayapti. Oldida ustalar uchun kerakli asboblari, har xil hajmdagi yog'ochlar sochilib yotibdi. Vaqt-vaqti bilan yog'ochga chizadi-da, so'ngra kichkina qalamini qulog'i ustiga qistirib qo'yadi. Buni ko'rgan nevarasi zavq bilan kuladi va o'zi ham shunday qilish uchun qalam qidiradi, biroq topolmaydi. Mashinasini sudrab daraxtlar orasiga qarab ketadi.

Bobosi ko'z ostidan nevarasiga qarab qo'yadi. Yana ishini davom ettiradi. Bobosi pensiyaga chiqqaniga ikki oycha bo'ldi.

Hukumat uni taqdirladi. U pensiyaga chiqmasdan oldin qachon pensiyaga chiqib mundaq dam olarkanman, deb o'ylardi. Ish deganlari jonimgayam tegdi, deb qo'yardi. Mana, orzusiga yetdi. Ammo o'zini qo'yarga joy topolmay qoldi. Nima ish qilishini bilmaydi. Ishlab o'rgangan odam - hadeb yotavergisi kelmaydi. Hovlini kuzatib, ko'ziga yomon ko'ringan narsalarni - devorning ko'chgan joylarini, buzilgan derazalarni, eshiklarni tuzatadi. Toklarning uchini kesadi. Xullas, hovlidagi beo'xshov narsalarni o'xshatmasa ko'ngli orom olmaydi. Bobosi, "Manavi Ismoil... E tavba-e, qirq yil Sovet hukumatiga xizmat qilib, minglab odamlar bilan til topishdimu, ikki oydan buyon shu tirmizak bilan kelisha olmayman-a!.."

Bugun ikki kundirki, bobosi tovuq katagiga eshik tayyorlaydi. U qo'lidagi yog'ochni qarichlab ko'radi, adashib ketadi. Yana qarichlab, bu safar qalam bilan boplab belgi qo'yadi. Kesmoq uchun arrani oladi. Bobosi: "Bekor pensiyaga chiqibman.

Ishdaligimda kuniga kamida o'n kishi meni so'rab turardi. Endi esa hech kimning men bilan ishi yo'q". Bobosi yana ko'p narsalarni o'ylaydi... Nevarasining daraxtlar tarafga o'tib ketganini eslaydi, xabar oladi. Xotirjam bo'lib, ishini davom ettiradi. Nevarasiga achinadi: "Bunga kiyin. Birga o'ynaydigan bolalar yo'q. Uydagilar meniyam tashlab ketadi, uniyam tashlab ketadi. Ye ikkalang birga o'ynayver, deganlarimikan bu... Io'g'-e.."

Do'mboqqina nevarasi o'yindan zerikadi. Mashinasini sudrab kelayotib, tovuq katagiga qarab, ichida tovuq borligini ko'radi. Chap oyog'ini yerga tap etib urib "kisht", deydi. Tovuuq shunda ham indamay yotaveradi. Nevarasi: "Hamma tovuqlar hovlida o'ynab yuribdi, bu tovuq nega bir o'zi o'tiribdi ekan?.."

Qo'g'irchoq qizning qo'lini sug'urib olib tovuqqa otmoqchi bo'ladi, lekin ololmaydi. Yerdan mayda tosh olib otadi, tovuq qo'qoqlab katakdan chiqib ketadi. Nevarasi tovuq yotgan joyda oppoq tuxum turganini ko'radi. Qo'lini uzatadi, yetmaydi. Urmalab katakning ichiga kirib ketadi. Tuxumni mashinasiga solib, bobosining oldiga oboradi.

This is not registered version of TotalDocConverter

- Bobo, bovuq, qiz, namo
- Yaxshi bo'пти.
- Tuxumi issiq ekan.

Bobosi va nevarasi qo'l ushlashib tok vayishi ostiga boradilar. Jajjigina nevarasi tokda osilib turgan uzumlarga qaraydi. O'z qo'llari bilan olib yemoqchi bo'ladi. Xuddi bobosidek qo'lini uzumlarga cho'zadi. Eh-he, hali juda uzoq, juda...

Bobosi nevarasiga boqib, beixtiyor o'zining bolaligini eslaydi.. Ko'nglida nevarasiga nimadir... nimadir paydo bo'ldi...

Nevarasining beg'ubor peshonasi va tiniq yuzlariga uzoq boqib qoladi...

1966